

PERIÓDIC IMPARCIAL, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15.

Continuem avuy la inserció en folletí, de 'l drama
D. Fernando ó El mártir del deber
publicant desde la plana 37 á la 44 inclosa.

Germmandats y catalanisme

II.

¿Quantas són las germmandats que contribueixen
á fer catalanisme?

Casi be no n'hi ha ni una.

Es dir, una si, una hi és.

Una que 's dedica á agermanar la obra bona de
facilitar recursos á 'ls malalts y de facilitarlos ma-
nera de arrelar en lo cor y en la pensa de 'ls ger-
mans l' amor sant á la patria.

Una que s' aparta de 'l camí trillat.

Que tèn gran altesa de miras.

Que ab lo medi especial de que se serveix pòt
fer, y en efecte fa, bons ciutadans.

Perque 'ls inculca l' amor, no ja á Catalunya,
sino á tot lo restant d' Espanya.

Per aquet sol fet desde un principi va sèr ben
rebuda la idea.

Y malgrat las malas volensas, va anar prospe-
rant de mica en mica.

Y va meréixer la distinció de que 'l mes eminent
catalanista 's fixés en lo sèus fins humanitaris y
patriòtics á la vegada.

Lo sapientíssim bisbe Dr. Morgades estaba sa-
tisfet de que en l' assumpto de las germmandats hi
haguès fet entrada la sanitosa idea de recordarse
de que á las classes jornaleras y á todas las neces-
sitadas se 'ls proporcionés, á mes de 'l auxili mate-
rial en malalties l' auxili moral sempre per medi
de una publicació periòdica de sana lectura que

divulguès entre 'ls germans l' amor á Catalunya
ensemps que á Espanya tota.

Per' xó va recomanarlo oficialment desde 'l bis-
bat de Vich, valentse de 'l Butlletí oficial ecles-
siàstich.

¿Hi haurá algú que, sabent lo que deixem dit,
dupli de la veritat de 'l fet de que per medi de las
germandats pòt esparramarse 'l bell ideal de 'l
catalanisme?

Donchs ¿per qué no 's fa?

Per lo asseverat en nostre anterior article.

Per causa de la rutina.

Perque á 'l catalanisme, quals capitosts sostenen
que no és un partit polítich, aquets ab la seva con-
ducta li fan seguir los camins de 'ls partits polítichs.

Sistema purament rutinari.

Assambleas aparatosas, diaris apassionats com
los de qualsevol bandería política á la madrilenya.

Egoisme regional.

Poch amor de patria que siga veritable.

Alabansa propia desmesurada, ofuscació siste-
mática, fatuitat extrema é impropia de catalans.

Rodas caciquistas encara que 's vulga que no ho
semblin, etz., etz.

Los fets ho demostran cada día.

Los diaris catalanistas no 's diferencian de 'ls
partits centralisadors sino en no estar escrits en
castellá. Per ells tot lo que vè de fora casa ha de
sèr dolent.

Los ministros d' Espanya tot ho fan malament
sempre.

Tant si és tort com si alguna volta obran ab rec-
titut, sempre ha de dirse que és tort.

Es la consigna rutinaria, no hi ha mes.

La entitat mes reconeguda pe 'ls catalanistas
ofuscats, no és mes que una màquina montada de
manera que sembla enmotllada en las ideas centra-
lisadoras.

Las assembleas anyals que celebra són com los meetings de la Unió nacional.

Sempre 'ns recordarem de que en la de Manresa, en lloch de donarse la expansió necessaria, indispensable é innovadora verament útil, ja s'hi va portar tot fet y pastat.

Aixís van surtir com han surtit aquelles Bases que, tal com són, han perjudicat á 'l catalanisme en lloch de favorirlo.

Es cert que han fet molt soroll.

Pero és un soroll que ha ofegat la veu destinada á divulgar la bona idea catalanista.

La proba la tenim ara.

Las conseqüencias se 'n tocan.

Las elecciones que s'atansen ho demostren.

Los fets que s'realisan no deixan lloch á dubte.

Las arbitrariedades gubernamentales comesas, són d'aixó una proba plena.

La destitució de l' digne alcalde de Vich y la de 'ls regidors de Manresa ho testimonien.

La reprochable manera de desbaratar lo meeting de 'l Nou Retiro n'és demostració incontrovertible.

Perque tot va á un mateix fi, tot té una sola mira: esbarriar la llevor catalanista.

Fer que no fructifiqui.

Apartar de las Corts á 'ls portantveus de la aspiració patriótica de ciutadans espanyols pe 'l sol fet de sèr nascuts á Catalunya.

Pero la causa de voler aquest apartament no és per ser catalanistas: és perque alguns se creuen que hi germina un separatisme que avuy no existeix mes que en la acalorada y antipatriótica ofuscació de un reduhit número de mals catalans y mals espanyols, únichs á qui 's pót aplicar la calificació de que són boigs.

Pero un ditxo castellá ho diu:

Un loco hace ciento.

Y aixó ha passat.

A Madrid creuen que en lo fons de la idea catalanista, de 'ls catalans en general, hi ha separatisme, y ho creuen equivocantse (pero ho creuen, aquí está 'l mal); y per 'xó 'ls governs no volen diputats que defensin las Bases de Manresa.

Per aquet motiu no 's paran en barras y tot ho atropellan y ho fan atropellar.

Nosaltres ne protestem una vegada mes de 'ls atropellaments.

Pero prefeririam no protestarne y que 's puguessin tenir diputats catalanistas en las Corts.

Tal com avuy está la maquinaria electoral no cal pensarhi: tindrem solament los que 'l govern voldrá.

Per medi de Unions, y diaris de partit, y assembleas de comedia y prácticas rutinarias, avensarem molt poch terreno ó 'ns quedarem encallats en lo fanch electoral.

Cal variar de rumbo.

Hem d'infiltrar la idea entre 'l poble baix.

Poble que 's compón de molts mils de catalans que no están suscrits á cap diari polítich catalá.

Y que si ho estiguessin tal volta seria pitjor,

donada la manera rutinaria y la parcialitat de la prensa política de la regió nostra.

¿Com lograrho?

Per las germandats.

En Catalunya las germandats són numerosas.

Donchs procurem que aixís com avuy n' existeix una que, surtintse de 'l viavany antich, ha emprés sa marxa per la vía de 'l progrés veritable, de aquell que continuament y ab seguretat penetra en la llar domèstic é hi porta la saniosa idea de un amor patri profitós á totas las regions espanyolas perque és un amor de germanó nacional, sigan altrás las que, imitant semblant conducta, donguin també á 'ls seus associats ó germans la lectura per aixecarlos de un baix nivell intelectual, ilustrantlos y fentlos dignes fills de la mes important regió d' Espanya qual regió podem dir ab orgull qu' és Catalunya.

Alashoras á 'l venir elecciones tindrem forsa per' dur á Madrid nostres diputats naturals, los de casa nostra, no 'ls *cuneros* y farsants que 'sent d' oposició s'avenen per' sèr encasillats, ab lo mateix govern á qui han de combátrer.

Alashoras sense meetings—en los quals per molts que hi acudin són una ínfima minoría si 'ls comparem ab los cents mils electors de Catalunya—hi haurá electors convensuts de la necessitat de votar.

Alashoras haurem desmontat tot l' engranatje de las rodas de la máquina electoral gubernativa.

Alashoras per' Catalunya no hi haurá 'l Gran elector en la *Puerta del Sol* de Madrid, y, per lo tant, no agafará la maneta per fer voltar á son capritxo las urnas electorals.

En una paraula: alashoras hi haurá aquí elecciones-vritat.

Perque 'l poble hi anirá per sí mateix, hi anirá de bona fe, hi anirá sense que li portin.

Pero aixó no és cosa de un día.

Vól temps.

Es precis prepararho.

Preparemho, donchs.

Y ja que las germandats poden sèr un bon medi preparatori, agermanem las germandats y 'l catalanisme, de quina conjunció poden resultarne unas bases mes sólidas que las Bases de Manresa y fer així un gran be á la causa de la patria.

Nosaltres, en aquet cas prediquem ab l' exemple, perque LO TEATRO CATALA és portaveu de 'l *Montepío Catalá*, únich per ara que sembra la llevor catalanista.

P. DE R.

Revista teatral

Liceo.—La nit de 'l dijous tingué lloch la *serata d' onore* de Virginia Reiter, posant lo drama *Adriana Lecoureur*.

En lo paper de protagonista lluhí la distingida artista sos facultats que son recomanables.

No obstant, vejèrem en tota la obra la Reiter de sempre. Sas qualitats y defectes.

La concurrencia... esperantla.

Ni l'objecte de la funció feu donar mes contingent de públich.

Tivoli.—*Las carceleras* és una sarsuela en un acte y tres quadros, de Ricardo Flores la lletra y de l' mestre Peydró la música.

De bonich argument desenvolupat ab acert, presentant tipus arrancats de la terra andalusa, que á un foch passional escampan per tot la mes refinada salameria, ab escenas de segur efecte per mes que alguna tingui massa sabor trágich abusant de l' socorregut medi de la punyalada, és obra digna d' alabansa y aplauso.

Lo mestre Peydró s' ha identificat ab los personatjes de tal manera, que 'ls ha donat los tochs nervuts de sa vida real, la llegítimitat de sa naturalesa.

Un defecte tant sols hi trobem: és l' extremada sonoritat, l' abús de l' metall.

Las decoracions de l' Sr. Alós són notables, sobre tot l' última que és brillantíssima.

L' execució surt rodona, perfecta, distingintse la Sra. García y 'ls Srs. Talavera, Capsir, Angeles y Gómez.

—*Avans de la prosesó* és un' altra sarsueleta estrenada últimament, de 'ls Srs. Angeles y Burgos la lletra y música de l' mestre Joseph Fayos.

L' argument consisteix en las peripecias que passa l' encarregat de la formació de 'ls *Misteris* que han de formar á la professó de l' Corpus de Valencia.

Pero aixó no seria prou per' omplir tres quadros que á l' públich li passen com una exhalació.

Intervé, sent l' *ánima vilis* de la obra, un Sr. Senent, memorialista, mes llarch que un día sense pá, doctor en xismografia, que no s' ocupa de ningú y sab la vida y miracles de tothom y no volgentho dir ho pregonia per tot arréu.

Aquet tipo no será original; pero dintre la ingenuitat de l' llenguatge llemosí, te mes relleu y és mes fonda sa impressió.

Respecte l' llenguatge, copiem dos quartetas que canta 'n Senent á la surtida. Diu aixís:

«Quant naixquí, ya naixquí en mala estrella,
pos segóns el meu pare me día,
féu passar tan mal rato á ma mare
que la pobra se quedá en la agonía.

La comare li día á ma mare:

este parto será cosa buena.

—¿Ve de cap?—preguntaba mon pare;—
mes en conte de cap, fou d' esquena.»

Retrata fiement alguna de las inveteradas costums tradicionals que integran la vida regional.

Lo públich aplaudí las mes importants escenas.

La música és fluixa, de vegadas inicia alguna idea bonica; pero la deixa cayent en lo vulgar.

Lo mes sentit y apropiat á la situació de l' personatge són los *couplets* finals que canta Senent fent de *serialot*.

L' execució, bona, arrancant aplausos, en primer lloch, la Sra. García y 'ls Srs. Angeles, Talavera, y Ferrands.

A l' final, entre atronadors aplausos foren cridats á las taulas los autors.

Novedats.—Leopoldo Frégoli ha inaugurat la temporada de primavera.

Ahi doná la primera funció, y l' públich, que reconeix en lo genial artista únicas y excepcionals condicions, acudí á l' teatro, omplintlo com may ho havíam vist.

En todas las obras fou estrepitosament aplaudit y admirant com cosa sobrenatural la resistencia física que li permet un treball mogut y pesat com lo seu, de mes de duas horas de duració.

Eldorado.—Lo benefici de l' Sr. Pinedo serví pera

demostrar las simpatías que l' públich sent per tant distingit artista.

Per altra part hi havia l' interés de véurer *La alegría que pasa* traduïda á l' castellá per son propi autor D. Santiago Rosiñol, y l' interpretació que l' beneficiat donaria á l' seu personatge.

De l' treball de l' Sr. Rosiñol se 'n surtí molt ben impressionat; és acabadíssim. Respecte l' execució, demostrá en ella l' Sr. Pinedo ser un artista de primera.

De 'ls demés hi ha molt que discutir.

Cumpliren, surtint de l' compromís de l' millor modo que 'ls fou possible.

Lo mestre Morera fou aplaudit y demanada la repetició de la marxa de 'ls saltimbanquis.

—Hem de donar compte d' una nova atracció ab l' espectacle titulat: *Les papillons électriques*, representat per cinch senyoretas inglesas dirigidas per Miss Henriette Harudiu.

Es d' un efecte sorprenent y original.

Consisteix en los variats colors que la llum eléctrica projecta en cada una de las cinch bailarinas.

Mereix esser vist. Lo públich lo celebrá, aplaudintlo estrepitosament.

Granvia.—Lo nom de l' reputat actor Julio Ruiz ompla l' cartells y fa que 's posin las mes celebradas obras de son repertori, com són *Los trasnochadores*, *Caretas y capuchones*, *Fray Julio Ruiz*, *También la gente del pueblo*, *Los frios* y altrás.

Lo públich apreciant la deferencia de que sia la nostra capital hont s' embarcará per' América, ompla cada nit lo teatro y galardona son treball ab aplausos y ovacions.

Nou Retiro.—Ha inaugurat la temporada de primavera una companyia de sarsuela dirigida pe 'ls Srs. Valldeperas y mestre Pérez Cabrero.

Per ara sas aficions s' han destinat á l' género clássich.

Lo públich aplaudeix y omplena l' teatro.—A DE LA F.

MEETINGS... Y MEETINGS

Mentres en lo celebrat lo diumenje de Rams en lo torín se van dir tota mena de disbarats, mentidas, heretjias é insults á las cosas mes elevadas y dignas de respecte, propositantse solucions qual realisació seria motiu de delinqüencia; mentres en altrás reunions obreras s' ha dit tot lo que hi ha per dir y tot lo que no hi ha per dir, atacant tot lo atacable y lo inatacable, no ha pogut celebrarse ordenadament un meeting electoral organitzat per elements dignes, per personalitats importantíssimas y ayments de l' respecte á l' dret de 'ls electors de bona fe.

Ple d' aquets se trobaba l' dijous día 2 lo teatro de l' Nou Retiro, y á poch de haver comensat l' acte ab unas breus paraulas de l' Dr. Robert y un bon discurs ple de sòlida y ordenada argumentació que feya l' Sr. Pla y Daniel, de un grupo de gent que tenian aspecte de persona, va partir una cridoria y un ésbalo que van sembrar momentánea alarma que per fi va acabar-se; pero com, per lo que 's véu, 's volia que l' meeting no continués, van sonar tiros y l' agent de l' Gobernador va donar per acabat l' acte, precisament quant estava tot apaciguat.

Un grupo de uns 18 ó 20 sers humans, pagats segons la veu pública, van treurer grans ganivets, amenant a ciutadans honrats que 's vejeren atropellats en l' exercici de un de 'ls drets individuals preferents, y la policia 's mostrá impassible, lo qual fa sospitar que l' caciquisme no éra extrany á fer promóuer aquell esbalot y confusió.

Aixó proba que á Barcelona estem pitjor que á Cafreria y que la autoritat casi no existeix ó existeix per fer lo contrari de l' seu deber; puig en aqueix meeting regionalista, en lloch d' amparar á 'ls pacífichs, á 'ls honrats, á 'ls dignes, á 'ls que estaban dintre de l' seu dret

y á qui la lley déu amparar, aquéstos van veure's obligats á suspèndrer l'acte quant ja éra acabat lo tumulto de una turba insignificant.

Al protestarne d'aquet fet, y aixís com lo Dr. Robert y ls seus companys van ferho devant de l'Governador civil, nosaltres ho fem en nom de la opinió pública que no ha de quedar desatesa, per qual motiu esperem que la justicia esbrinará l'fet y castigará ls culpables.

Aixó és un cas molt vergonyós, rebaixa l'prestigi de la autoritat que consent uns meetings perturbadors y no ampara l'dret de totes las personas honradas.

Manel Moliné ha mort!

Pochs serán que no hajian celebrat los innumerables treballs artístichs que publicá en los diaris d'aquesta ciutat, avalorantlos ab sas caricaturas d'admirable composició, execució y fina crítica.

Sas relacions ab lo públich databan de molts anys enrera.

Recordem mitj esfumat pe l'temps, las publicacions en que hi treballá.

El Café, El Pájaro verde, Un Tros de paper y La Flaca, anant de company ab en Tomás Padró, y desde feya molts anys en *La Esquilla y La Campana de Gracia*, y en totes demostrá la inagotable vena de son geni, l'intencionat de son llapis, l'ull certer pera presentar los assumptos mes culminants, una retentiva privilegiada que l'feya sèr lo primer fisonomista bastantli tan sols una ratlla, un punt pera pintar ab la fidelitat de la daguerreotipia l'personatge objecte de son treball.

Era una verdadera notabilitat, potser l'únic d'Espanya en són género.

Rebi sa desconsolada familia la penyora de nostra amistad com á lenitiu á la pena que la afligeix.

D'altra desgracia hem de donar compte.

Ramón Valls, actor apreciablessim de la companyia catalana, que actúa á Romea, ha mort de repent á Figueras.

Nosaltres que 'ns honrábam ab sa confiansa, sentim la pérdua de l'amich: com á catalanistas plorem lo vuyt que dintre l'teatro regional deixa sa mort.

Rebi sa familia nostre mes sentit pésam.

Reunions particulars

Institut obrer graciense.—*El nudo gordiano*, drama de Sellés, obtingué bon éxit y execució regular en conjunt. Se distingiren la Srta. Darnís y ls Sr. Prunera, Envi y Devenat. La pessa *Cinch minuts fora de l'mon* va donar ocasions de lluhir-se á la noya Cuenca y á l'noy Escolá, singularment á aquet que te pasta d'actor cómich, puig no li falta gracia y naturalitat.—A. P. G.

Saló de descans

No estranyin nostres lectors que haguem deixat de donar compte de alguns estrenos catalans. Creyem que nostre teatro regional va molt mal, y com certas obras ó l'desvirtuan ó l'perjudican, entusiastas decidits com som de l'teatro catalá pero catalá y no en catalá, no volem fernos cómplices de causarli perjudicis ocupantnos de las produccions que considerem millor que no trascendeixin á l'públich no concurrent á ls colisseus.

—Se troba en aquesta capital l'ilustre patrici don Francisco Pi y Margall, qui ha vingut á presidir la festa de ls Jochs florals. Li donem la benvinguda y desitjem li siga grata la seva estada en aquesta ciutat ahont va néixer y de la que l'han separat las contingencias de la política.

—Se tracta de reformar los Estatuts de l'Institut obrer graciense. L'actual Junta Directiva té en son poder dos projectes que se li han presentat, de qual estudi se n'ha format un treball homogeneo basat en los punts principals d'aquells. Per dimars, día 7, hi ha convocada Junta General, y en ella, si en us de l'seu dret, ácorda la reforma, se n'donarà lectura, convocantse una pró-

xima reunió per discutir lo projecte formulat y las esmenas que's presentin.

—Rebem fa uns quants días lo nou diari *La Vritat*, de Manresa, que's publica en combinació ab l'acreditat setmanari *La Llum* de aquella ciutat. Desitjem que diga sempre lo que son titol significa y que siga cregut com en tal cas ha de meréixer.

—A Madrit s'ha inaugurat la Academia normal práctica, preparació complerta per ingressar en lo ram de Hisenda.

Los Srs. Díaz, Alzega, Cebrión y Peral són los profesores. Si com tenim entès, són competents, alguna cosa de bo pot esperarse de la Academia. Y bona falta fa que hi hagi en Hisenda ampleats bons, dignes y honrats. Deu los guihi per tréurer bons deixebles.

—Las funciones de l'teatro Romea no ofereixen actualment res digne de sèr notat y profits á l'teatro catalá. Tot se redueix á fer beneficis, funciones conegudas y algun saynete ó fi de festa nou forrat de vell, puig casi tots son arreglos. Ab aixó poden guanyarhi la Empresa y ls artistas; pero l'art hi surt perdent, y és llástima.

Imp. de Ramón Pujol.—Tallers, 45, Barcelona.

NUEVO INVENTO

Clavijas por presión «Sistema Terraza» — Aplicables á todos los Instrumentos de cuerda.

Patente Española núm. 24.143. — Adición núm. 25.879 Patentes de invención en Alemania, Italia y Francia.

Debido á este nuevo y utilísimo procedimiento se han procurado salvar las deficiencias de todas las clavijas conocidas.

Pidanse catálogos.

De venta en las principales guitarrerías y almacenes de música de España.

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN GENERAL EN ESPAÑA

M. MORA

CALLE FÉLIX PIZCUETA, 1. — VALENCIA.

Representante en esta plaza:

JOSÉ MARIA POUS, San Pablo, 15.

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

❁ **JUAN AYINÉ** ❁
FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

En esta casa se halla de venta la obra de gran éxito

A PAÍSES DESCONOCIDOS

Precio de los principales números de música:

Terceto de los Polismans.	2 ptas.
Duo de los carteros.	2'50 "
Coro las Violetas.	2'50 "

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~
Guitarras desde 5 pesetas.

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

La Previsión y Banco Vitalicio de Cataluña

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas

GARANTIAS

CAPITAL SOCIAL.	Ptas. 15.000.000
RESERVAS.	" 9.800.634

Capitales asegurados desde la fundación de las compañías hasta 30 de Junio de 1898. . . . . 211.278,772'82

Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha. . . . . 14.471,501'55

Esta Sociedad se dedica á constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas rentas vitalicias inmediatas ó diferidas y seguro de capitales pagaderos á la muerte del asegurado.

REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA

Domicilio social: Ancha, 64. — Barcelona